

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ซึ่งรายละเอียดของการดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอน มีดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning) ประกอบด้วย

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้จัดให้มีการประชุมร่วมกัน เพื่อปรึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับประเด็นที่น่าสนใจ จากนั้นทำการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า ดำเนินการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูหัวหน้าระดับชั้น ครูประจำชั้นผู้ปกครองและนักเรียน กำหนดประเด็นปัญหาที่ต้องการพัฒนา วางแผนกำหนดการดำเนินกิจกรรม

2. ขั้นการปฏิบัติ (Action)

ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ดำเนินการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า ดังนี้

1. การพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า โดยการศึกษาดูงานโรงเรียนตัวอย่างที่โรงเรียนบ้านหนองบัว ลิมซึ่งเป็นโรงเรียนตัวอย่าง ในวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560
2. การดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า โดยดำเนินกิจกรรม 6 กิจกรรม ประกอบด้วย
 - 2.1 กิจกรรมหน้าเสาธง
 - 2.2 กิจกรรมออมทรัพย์
 - 2.3 กิจกรรมเขตสะอาดติดดาว
 - 2.4 กิจกรรมบัดดี้พี่ช่วยน้อง
 - 2.5 กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทาย
 - 2.6 กิจกรรมธนาคารความดี

โดยดำเนินกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน วงรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2560 ถึง วันที่ 30 ธันวาคม 2560 และ ในวงรอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 8 มกราคม 2561 ถึง วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2561

3. ตรวจสอบ ติดตามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนา

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)

ผู้วิจัยได้กำหนดการสังเกตการณ์เข้าร่วมและการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่จัดขึ้น ดังนี้

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประกอบด้วย

1. กิจกรรมหน้าเสาธง
2. กิจกรรมออมทรัพย์
3. กิจกรรมเขตสะอาดติดตาม
4. กิจกรรมบัดดี้พี่ช่วยน้อง
5. กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทาย
6. กิจกรรมธนาคารความดี

4. ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นการสะท้อนกลับการเข้าร่วมและการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนที่จัดขึ้น ดังนี้

1. สอบถามความคิดเห็น ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง นักเรียน เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
2. ดำเนินการประเมินผลการพัฒนาแก้ไขปัญหาโดยการ วิเคราะห์ ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต และแบบบันทึกการประชุม
3. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

1.1 จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนโดยวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนพบว่า นักเรียนบางส่วนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ขาดความมีระเบียบวินัย ชอบเอาเปรียบผู้อื่น ไม่ชอบช่วยงานบ้าน มีความเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักถนอม แสดงพฤติกรรมก้าวร้าวไม่เหมาะสม ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่มีความสนใจในการเรียน หยอกล้อกันในเวลาเรียน และชอบทะเลาะวิวาทในโรงเรียน

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ก่อนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) โดยมีพฤติกรรมด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือด้านรักความเป็นไทย ($\bar{X} = 4.15$) ส่วนพฤติกรรมด้านมีวินัยมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.00$) รองลงมาคือพฤติกรรมด้านซื่อสัตย์ สุจริต ($\bar{X} = 3.09$)

2. แนวทางดำเนินการในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 คือ การศึกษาดูงาน จากโรงเรียนตัวอย่าง ประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยซึ่งนำมาสู่การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ 6 กิจกรรม ประกอบด้วย กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมเขตสะอาดติดดาว กิจกรรมบัดดี้พี่ช่วยน้อง กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทาย กิจกรรมธนาคารความดี และใช้การนิเทศติดตามผล โดยผู้อำนวยการโรงเรียน

3. ผลการพัฒนาพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า หลังการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.17$)

เมื่อพิจารณารายด้านจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านรักความเป็นไทย และด้านมีจิตสาธารณะ พฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านซื่อสัตย์ สุจริต ด้านใฝ่เรียนรู้ ด้านอยู่อย่างพอเพียง และด้านมุ่งมั่นในการทำงาน ใน ส่วนของพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในด้านมีวินัย มีค่าคะแนนเฉลี่ย ต่ำที่สุด ($\bar{X} = 3.57$) รองลงมาคือพฤติกรรมด้านซื่อสัตย์สุจริต ($\bar{X} = 3.70$)

เมื่อมีการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในวงรอบที่ 2 พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) แสดงให้เห็นถึงการจัดกิจกรรมส่งเสริมเพื่อพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมออม ทรัพย์ กิจกรรมเขตสะอาดติดดาว กิจกรรมบัดดี้ที่ช่วยน้อง กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทาย กิจกรรมธนาคารความดี เป็นกิจกรรมที่สามารถเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนได้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาอธิบายดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียน บ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์หลายประการ เช่น ขาดความรับผิดชอบต่องาน ที่ได้รับมอบหมาย ขาดความมีระเบียบวินัย ชอบเอาเปรียบผู้อื่น ค่าพ่อล้อแม่กัน ไม่ชอบ ช่วยงานบ้าน ขโมยเงินผู้ปกครองไปเล่นเกมส์ มีความเห็นแก่ตัว ไม่รู้จักอดออม แสดง พฤติกรรมก้าวร้าวไม่เหมาะสม ไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่มีความสนใจ ในการเรียน หยอกล้อกันในเวลาเรียน ชอบรังแกคนที่อ่อนแอกว่า และชอบทะเลาะวิวาทใน โรงเรียน ทั้งนี้อาจเกิดจากนักเรียนขาดการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง เพราะ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มิฐฐานะยากจนต้องไปทำงานต่างจังหวัดเลยปล่อยให้บุตรหลานอยู่กับ ญาติ ไม่มีเวลาดูแลด้วยตนเอง บางครั้งโรงเรียนก็ละเลยไม่ให้ความสำคัญในการปลูกฝังใน

เรื่องคุณธรรมเท่าที่ควร มุ่งพัฒนาแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากศึกษาปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ละมัย บัวบาง (2552, หน้า 90-91) ได้ศึกษา การพัฒนาดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านวังตะเฆ่ อำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ พบว่า สภาพปัญหาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านการแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน การไม่เข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงและการร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่ทางโรงเรียนจัดให้ การไม่รักษาความสะอาดและสมบัติของโรงเรียนก่อให้เกิดปัญหาด้านดังกล่าวเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติมาธตา มะโนมัย (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านดงสง่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า นักเรียนโรงเรียนบ้านดงสง่า ยัง ไม่มีความซื่อสัตย์ โดยเฉพาะด้านการแสวงหาความรู้ นักเรียนไม่มีพฤติกรรมการประหยัดเท่าที่ควร ปัญหาด้านความซื่อสัตย์ยังปรากฏอยู่ มีสิ่งของชาวบ้านหายเป็นประจำ นักเรียนไม่มีพฤติกรรมความมีวินัยเท่าที่ควร มีนักเรียนหลายกลุ่มที่พูดคุยกันด้วยคำพูด ที่ไม่สุภาพและไม่ให้ความเคารพผู้อาวุโสกว่า นักเรียนขาดความสามัคคีปรองดองกันมีเหตุทะเลาะวิวาทกันเสมอ นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของความมีน้ำใจน้อย ขาดความเสียสละ และขาดการอุทิศตนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาววรรณ ยาทองไชย (2554, หน้า 133) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองโพธิ์วังโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปัญหเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน พบว่า นักเรียนขาดความมีวินัยในตนเอง นักเรียนบางส่วนยังฝ่าฝืนระเบียบของโรงเรียน มาโรงเรียนสาย ขาดความรับผิดชอบ เมื่อทำความผิดแต่ไม่ยอมรับผิด เก็บสิ่งของได้ก็ไม่มาแจ้งครู หยิบของอื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาต นักเรียนไม่ค่อยมีความกระตือรือร้น ต้องให้คอยย้ำเตือนอยู่ตลอดเวลา และเมื่อถึงกำหนดส่งแล้วค่อยเร่งรีบทำให้เสร็จๆ เท่านั้น

2. แนวทางดำเนินการในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบะหว้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 คือ การศึกษาดูงาน จากโรงเรียนตัวอย่าง ประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยซึ่งนำมาสู่การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ 6 กิจกรรม

ประกอบด้วย กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมเขตสะอาดติดดาว กิจกรรมบัดดี้ที่ช่วยน้อง กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทาย กิจกรรมธนาคารความดี เป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนได้ เนื่องจากกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเห็นตรงกันว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่สามารถดำเนินการได้ง่าย เห็นผลในระยะสั้น และมีความเกี่ยวข้องต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งมีการนิเทศ ติดตามผลโดยผู้อำนวยการโรงเรียนทำให้การดำเนินงานของกิจกรรมต่างๆ เป็นไปได้ด้วยดี ผลการวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาส ละระาคี (2552, หน้า 197-205) ได้ศึกษา การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดตาไถ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคพิจิตรเขต 3 การพัฒนากระบวนการและวางแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โดยการไปศึกษาดูงานโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ ทำให้คณะครู เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนมากขึ้น และนำมากำหนดกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดตาไถ่ ดังนี้ 1) การฝึกอบรม ประกอบด้วย กิจกรรมเข้าค่ายอบรมพัฒนาจิตกิจกรรมอบรมคุณธรรมวันสุดท้าย 2) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วย การสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในรายวิชา การอบรมหน้าเสาธง การนั่งสมาธิก่อนเรียน 3) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมประกอบด้วย กิจกรรมคุ้มทำความสะอาด การเดินแถวกลับบ้าน กิจกรรมที่ช่วยน้อง กิจกรรมคนดีศรีโรงเรียนกิจกรรมออมทรัพย์วันละบาท กิจกรรมไหว้กันวันละนิดจิตแจ่มใส กิจกรรมตรวจสุขภาพและเครื่องแต่งกายสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวรรณ ยาทองไชย (2554, หน้า 133) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองโพธิ์วังโน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 1 พบว่า แนวทางในการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ กิจกรรมการฝึกอบรม ประกอบด้วย กิจกรรมเข้าวัดทุกสัปดาห์ กิจกรรมอบรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในวันสุดท้าย กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย กิจกรรมการสอดแทรกในรายวิชาต่างๆ กิจกรรมการอบรมหน้าเสาธง กิจกรรมนั่งสมาธิก่อนเรียน กิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ประกอบด้วย กิจกรรมทำความสะอาดเขตพื้นที่รับผิดชอบ กิจกรรมคนดีศรีโรงเรียนกิจกรรมการตรวจสุขภาพและเครื่องแต่งกาย กิจกรรมเดินแถวกลับบ้าน กิจกรรม

ส่งเสริมอาชีพ การเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในวงรอบที่ 2 โดยใช้กิจกรรมประกวดการแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบโรงเรียน และการนิเทศติดตาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล มั่นนอก, และไพฑูรย์ ลินลารัตน์ (2557, บทคัดย่อ) ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก : กรณีศึกษา ของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม พบว่า ในการวางแผนคณะผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ 5 อย่าง ได้แก่ 1) กลยุทธ์การเข้าค่ายคุณธรรม 2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม 3) กลยุทธ์วันพุทธพบพระละกิเลส 4) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในชีวิตประจำวัน และ 5) กลยุทธ์ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ 6 กิจกรรมย่อย คือ กิจกรรมการปลูกมะนาว กิจกรรมการ ปลูกผักพื้นบ้าน กิจกรรมการเลี้ยงปลา กิจกรรมการเลี้ยงกบ กิจกรรมการเพาะเห็ดภูฏาน และกิจกรรมการทำนาข้าวหอมนิล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพสุดา แก้วลือ, ถนอม วรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2558, บทคัดย่อ) ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้านวินัยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาเรียง โดยใช้กิจกรรม หลัก 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมพัฒนาบุคลากร กิจกรรมปลูกฝังวินัยนักเรียน กิจกรรมที่ใช้พัฒนาวินัย นักเรียน และกิจกรรม ประเมินวินัยนักเรียน ผลการดำเนินการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในทางบวก คือ การร่วมมือในการพัฒนา การประพฤติ ตนตามระเบียบวินัย เกิดการเรียนรู้หลายประการทั้งด้านการทำงานเป็นทีม การสร้าง แรงจูงใจ การพัฒนาวินัยนักเรียนในเชิงบวก และเกิดองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริง คือ การใช้หลักการมีส่วนร่วม ร่วมและกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้านวินัยนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรกช วรรณไชย (2559, บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของ นักเรียนระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส ในจังหวัดขอนแก่น พบว่ารูปแบบการ พัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการมีวินัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียน ขยายโอกาสในจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย กิจกรรมในการพัฒนา จำนวน 9 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมรู้เรื่องวินัย 2) กิจกรรมช่วยฟังหน่อย 3) กิจกรรมค้นหาบุคคลต้นแบบ 4) กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ 5) กิจกรรมการวิเคราะห์และเลือกบุคคลต้นแบบ 6) กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย 7) กิจกรรมการวางแผนการใช้เวลา 8) กิจกรรมการรู้จัก ตนเอง และ 9) กิจกรรม 5 ส

3. ผลการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน จากการทำ

กิจกรรมทั้ง 6 กิจกรรม โดยใช้การสังเกตการณ์และติดตามผลการดำเนินงาน ก่อนพัฒนาพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีพฤติกรรมด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านรักความเป็นไทย ส่วนพฤติกรรมด้านมีวินัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด รองลงมาคือพฤติกรรมด้านซื่อสัตย์ สุจริต และหลังการพัฒนา พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในภาพรวม อยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน ยกเว้นด้านมีวินัย ซึ่งอยู่ในระดับมากเพียงด้านเดียว ที่เป็นเช่นนี้ก็อาจเนื่องจากนักเรียนมีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับมากอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งผลการวิจัยมีสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุมาลา ถือโชค (2550, หน้า 101-104) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนภูเขียว อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการพัฒนาในรอบปีที่ 1 การปฏิบัติการในขั้นที่ 1 คือ กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน ผู้ศึกษาค้นคว้าได้จัดประชุมทำความเข้าใจความตกลงระหว่างครูผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า นักเรียนอาสาสมัคร และนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้บันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป้าหมายพร้อมรายงานให้ครูที่ปรึกษาหรือครูฝ่ายกิจกรรมทราบ จากการบันทึกและสัมภาษณ์ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการแต่งกายและไว้ทรงผมถูกระเบียบมากขึ้น แต่ปัญหาที่พบคือ นักเรียนไว้ผมสั้นเกินไปและนักเรียนหญิงหนีบก๊ีบและผูกโบว์สีฉูดฉาด การปฏิบัติการในขั้นที่ 2 คือ กิจกรรมอบรมก่อนเข้าเรียน ผู้ศึกษาค้นคว้าและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า ให้การอบรมแก่นักเรียนก่อนเข้าเรียนตอนเช้า 30 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง พร้อมทั้งให้คำตักเตือนและคำชี้แนะ และสร้างข้อตกลงร่วมกันกับนักเรียน พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายแต่งกายได้ถูกระเบียบและสะอาดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ยมศรีเคน (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนอนุบาลกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยในรอบปีที่ 1 นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ พัฒนาขึ้นมากกว่าก่อนการพัฒนา แต่ยังมีบางส่วนที่ยังไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยจึงวางแผนพัฒนาในรอบปีที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านคุณภาพผู้เรียนเป็นคนดีมีคุณธรรม กล่าวคือ นักเรียนเป็นผู้มี

ระเบียบวินัย ปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของพระพุทธศาสนา มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที รู้จักประหยัด และมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ก่อนการพัฒนา นักเรียนมีระดับพฤติกรรมพัฒนาขึ้นกว่าเดิมมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาส ละระคี (2552, หน้า 197-205) ได้ศึกษา การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนบ้านกุดตาไถ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 3 การติดตามและการประเมินผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตามโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนตามขอบข่ายคุณธรรมขั้นพื้นฐาน 8 ประการคือ

- 1) ชยัน 2) ประหยัด 3) ซื่อสัตย์ 4) มีวินัย 5) สุภาพ 6) สะอาด 7) สามัคคี 8) มีน้ำใจ

ผลการประเมินก่อนการพัฒนาพบว่าโดยภาพรวมและรายได้อยู่ในระดับน้อย ภายหลังจากพัฒนาพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพศาล มั่นนอก และไพฑูรย์ สิลารัตน์ (2557, หน้า 110) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขนาดเล็ก กรณีศึกษาของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม พบว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนวิเศษชัยชาญวิทยาคม โดยใช้กลยุทธ์ 5 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การเข้าค่ายคุณธรรม 2) กลยุทธ์การสอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม 3) กลยุทธ์วันพุทธพบพระ ละกิเลส 4) กลยุทธ์ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวัน 5) กลยุทธ์ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมี 6 กิจกรรมย่อย คือ 5.1) กิจกรรมการปลูกมะนาว 5.2) กิจกรรมการปลูกผักพื้นบ้าน 5.3) กิจกรรมการเลี้ยงปลา 5.4) กิจกรรมการเลี้ยงกบ 5.5) กิจกรรมการเพาะเห็ดภูฏาน 5.6) กิจกรรมการทำนาข้าวหอมนิล ผลการปฏิบัติการพบว่านักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนโดยการจัดกิจกรรมเสริมและการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมทำให้นักเรียนมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในด้านมีวินัย ควรได้รับการพัฒนา ซึ่งแนวทางในการพัฒนาคือจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับปัญหาให้นักเรียนได้ปฏิบัติ เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาพฤติกรรมอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเฉพาะด้านในส่วนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันจนเกิดเป็นนิสัย และจัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นระบบ

2.3 ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย และจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน